

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора, професора кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету

Куриляк Віталіни Євгенівни

на кваліфікаційну роботу **Фаріона Дем'яна Івановича** на тему «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка

Актуальність теми кваліфікаційної роботи

У сучасних умовах глобальної трансформації економіки автомобільний ринок перебуває під впливом масштабних структурних змін, зумовлених процесами електрифікації транспорту, цифровізації, декарбонізації виробництва та посилення екологічних вимог. У країнах Європейського Союзу реалізація положень Європейської зеленої угоди, механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), програм розвитку сталої мобільності та циркулярної економіки формує нові умови функціонування автомобільної галузі. Перехід до електромобільності розглядається як один із ключових інструментів досягнення кліматичної нейтральності, підвищення енергетичної безпеки та зміцнення конкурентоспроможності економіки.

Для України питання трансформації автомобільного ринку набуває особливої актуальності в умовах повоєнного відновлення, необхідності модернізації промисловості, адаптації до європейських регуляторних вимог та інтеграції у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Водночас перехід до електромобілів супроводжується як значними економічними можливостями, пов'язаними з розвитком інноваційних технологій, інвестицій у зарядну інфраструктуру та підвищенням енергоефективності, так і низкою ризиків, зокрема посиленням залежності від імпорту критичних матеріалів, структурними змінами на ринку праці, регіональними диспропорціями та новими викликами для макроекономічної стабільності.

У цьому контексті вагоме наукове та практичне значення має дисертаційна робота Фаріона Дем'яна Івановича на тему: «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку». У дослідженні здійснено комплексне теоретичне, емпіричне та прикладне обґрунтування макроекономічних наслідків

трансформації автомобільного ринку в умовах інтенсивної електрифікації транспортних засобів. Автором розроблено теоретико-методичні підходи до оцінювання впливу електромобільної трансформації на економічне зростання, зайнятість, інфляційні процеси, зовнішньоекономічну рівновагу та регіональний розвиток, а також запропоновано стратегічні напрями забезпечення сталого розвитку автомобільного ринку України в умовах поствоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Дисертаційну роботу підготовлено в межах виконання науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету. Її основні положення та результати узгоджуються з тематикою фундаментального держбюджетного дослідження «Концепція відбудови та зеленої реконструкції України» (2025 р., № державної реєстрації 0124U000003), а також держбюджетної науково-технічної (експериментальної) розробки молодих учених «Інтелектуальна система підтримки досліджень історико-архівних джерел на основі великих мовних моделей» (2026 р., № державної реєстрації 0126U002104). Результати дисертації спрямовані на вирішення актуальних завдань повоєнної модернізації економіки України, розвитку екологічно орієнтованого транспорту, забезпечення сталого економічного зростання та формування ефективної державної політики у сфері трансформації автомобільного ринку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку в умовах інтенсивної електрифікації транспортних засобів та розробці стратегічних напрямів забезпечення його сталого розвитку в Україні в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції. В основу дослідження покладено сучасні концепції сталого розвитку, зеленої економіки, електромобільної трансформації, циркулярної економіки, цифровізації, справедливого переходу та макроекономічного моделювання структурних змін.

Об'єктом дослідження є процеси трансформації автомобільного ринку та їх макроекономічні наслідки в сучасних умовах. Предметом дослідження

виступають теоретичні, методичні та прикладні засади оцінки й управління макроекономічними ефектами трансформації автомобільного ринку в Україні. Представлені у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на положеннях сучасної макроекономічної теорії, концепціях інноваційного розвитку, теорії глобальних ланцюгів вартості, екологічної модернізації, економічної безпеки, цифрової трансформації та європейської інтеграції.

Структура дисертації є логічною та послідовною і включає три взаємопов'язані блоки дослідження: теоретичні підходи до макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку; емпіричне дослідження макроекономічних ефектів змін на автомобільному ринку України; перспективи трансформації та сталого розвитку автомобільного ринку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції.

У дисертації досліджено сучасні теоретичні моделі макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку та обґрунтовано авторський понятійно-категоріальний апарат EV-трансформації (с. 13–29). Визначено сутність трансформації автомобільного ринку як комплексного структурного макроекономічного шоку, що охоплює технологічну, виробничу, енергетичну та соціально-інституційну сфери економіки. Розроблено авторські підходи до модифікації класичних макроекономічних моделей шляхом впровадження кривої EV-LM та інтеграції чинників електромобільної трансформації у систему макроекономічного аналізу.

Значну увагу приділено дослідженню екологічних та соціальних ефектів трансформації автомобільного ринку (с. 30–45). Проаналізовано механізми трансформації негативних зовнішніх ефектів традиційного автотранспорту у потенційно позитивні результати електрифікації транспортних засобів. Запропоновано авторські параметри EECF, EV-LAI, JTM та SEM, які дозволяють оцінювати баланс екологічних ефектів, наслідки для ринку праці та результативність політики справедливого переходу.

У роботі досліджено теоретичні аспекти глобалізації, конкурентних трансформацій та економічної безпеки автомобільного ринку (с. 46–59).

Автором сформовано інтегровану концептуальну модель конкурентної динаміки, яка доповнює класичну модель конкурентних сил новим елементом – цифровими платформами та даними. Особливу увагу приділено ролі Китаю, Європейського Союзу та США у формуванні сучасної архітектури світового автомобільного ринку та глобальних ланцюгів створення вартості.

У другому розділі проведено ґрунтовне емпіричне дослідження макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку України (с. 62–78). Встановлено двофазний характер впливу електрифікації транспорту на економіку: домінування короткострокових негативних шоків та формування середньо- і довгострокових позитивних ефектів через активізацію інвестицій, розвиток інфраструктури та підвищення продуктивності.

Важливим елементом дослідження є регіональний аналіз автомобільного ринку України (с. 79–93). Автором розроблено композитний індекс регіональних диспропорцій ERDI, який враховує рівень розвитку зарядної інфраструктури, концентрацію виробничих потужностей, поширення електромобілів, зайнятість у галузі та доступ до критичних ресурсів. За результатами аналізу встановлено суттєві територіальні відмінності у темпах електромобільної трансформації між регіонами України.

Заслуговує на увагу проведена оцінка макроекономічних ризиків та перешкод трансформації автомобільного ринку (с. 94–108). Автором розраховано систему композитних індексів CMRI, AMRIEV та ERDI, які дозволяють кількісно оцінювати ризики доступу до критичних матеріалів, макроекономічні перешкоди та регіональні диспропорції. Встановлено високий рівень імпортозалежності України у сфері постачання компонентів для електромобілів та обґрунтовано необхідність розвитку національних виробничих потужностей.

У третьому розділі запропоновано шляхи трансформації автомобільного ринку для забезпечення його сталого розвитку (с. 110–126). Розроблено підходи до адаптації інструментів Європейської зеленої угоди, розвитку циркулярної економіки, цифрової мобільності та інтеграції України у європейські ланцюги створення доданої вартості.

Особливий науковий інтерес становить авторська гібридна динамічна макроекономічна модель трансформації автомобільного ринку України (с. 127–142). Модель поєднує виробничий, інвестиційно-фінансовий, інфляційний, соціально-трудова та зовнішньоекономічний блоки та дозволяє здійснювати сценарне прогнозування впливу різних темпів поширення електромобілів на основні макроекономічні показники. На основі моделі сформовано базовий, помірний, прискорений та оптимістичний сценарії розвитку автомобільного ринку.

Важливим практичним результатом дослідження є розробка напрямів стратегічного розвитку автомобільного ринку України в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції (с. 143–157). Запропоновано механізми адаптації до вимог СВМ, створення Національного фонду EV-трансформації, Національного зеленого інвестиційного коридору та міжвідомчого Координаційного центру з питань зеленого переходу. Сформовано інтегровану модель стратегічного розвитку автомобільного ринку, яка об'єднує інвестиційні, інституційні, інноваційні та регуляторні інструменти державної політики.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими, логічно послідовними та достовірними. Їх підтверджено використанням сучасних методів економічного аналізу, статистичного дослідження, економіко-математичного моделювання та сценарного прогнозування. Отримані результати мають вагомое теоретичне і практичне значення для формування державної політики у сфері розвитку автомобільного ринку, забезпечення сталого економічного зростання та реалізації цілей зеленої трансформації України.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота Фаріона Дем'яна Івановича написана українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Обсяг дисертації повністю відповідає вимогам, встановленим для кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

У першому розділі «Теоретичні підходи до макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку» (с. 12-58) здобувачем здійснено комплексний теоретичний аналіз сучасних макроекономічних моделей у контексті трансформації автомобільного ринку, зумовленої інтенсивною електрифікацією транспортних засобів. Виявлено суттєві обмеження класичних моделей IS-LM та AD-AS при моделюванні структурних шоків EV-трансформації, зокрема негативних шоків пропозиції через перебудову глобальних ланцюгів вартості, зростання витрат на критичні матеріали та переорієнтацію інвестиційних потоків (с. 15-29). Розроблено розширену модель IS-LM з додатковою кривою EV-LM, яка враховує взаємодію інвестицій у зарядну інфраструктуру, попит на електроенергію та державні субсидії. Запропоновано інтегровану модель EV-GVC з авторським індексом вразливості глобальних ланцюгів вартості. Моделі ендегенного економічного зростання доповнено параметром AEV, новокейнсіанські моделі – модифікованим правилом Тейлора з параметрами ϕ_{EV} та π_{EV} , а моделі зовнішньоекономічної рівноваги – авторською моделлю «зовнішнього балансу EV». Значну увагу приділено теоретичному дослідженню екологічних та соціальних ефектів трансформації, механізмам трансформації негативних зовнішніх ефектів традиційного автотранспорту у потенційно позитивні завдяки електрифікації, інтегрованій моделі макроструктури з параметром корекції зовнішніх ефектів EECF, авторській моделі EV-рамки переходу на робочу силу з параметром EV-LAI, розширенню концепції справедливого переходу авторським мультиплікатором JTM та інтеграції засад циркулярної економіки через мультиплікатор SEM (с. 32-45). Також досліджено теоретичні підходи до глобалізації, конкурентних змін та економічної безпеки автомобільного ринку в умовах електрифікації та цифровізації.

У другому розділі «Емпіричне дослідження макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку» (с. 62-107) здобувачем проведено емпіричне дослідження макроекономічних ефектів змін на автомобільному ринку України, яке підтвердило двофазний характер впливу трансформації автомобільного ринку. Виконано регіональний аналіз територіальних

особливостей EV-трансформації та її впливу на соціально-економічний розвиток регіонів у поствоєнних умовах. Розроблено та розраховано композитний індекс регіональних диспропорцій ERDI (значення 0,71), а також систему композитних індексів ризиків: CMRI (Індекс ризику доступу до критичних матеріалів) – 0,89 та AMRIEV (Індекс сукупних макроекономічних перешкод EV-трансформації) – 0,77 (с. 89-107). Здійснено оцінку впливу зростання частки електромобілів на промислове виробництво, споживання та зовнішньоекономічну рівновагу, виявлено кореляцію між рівнем EV-проникнення та параметрами авторських теоретичних моделей. Емпіричний аналіз виявив домінування короткострокових негативних шоків, високий рівень імпортозалежності від Китаю, волатильність цін на критичні матеріали, енергетичну нестабільність та структурні бар'єри, а також кількісно оцінено потенційний негативний вплив на торговельний баланс (с. 95-105).

У третьому розділі «Перспективи трансформації та сталого розвитку автомобільного ринку» (с. 110-157) автор обґрунтував системні шляхи трансформації автомобільного ринку. Запропоновано механізми адаптації політичних інструментів Європейської зеленої угоди, поетапні стратегії впровадження циркулярної економіки, підходи до інтеграції цифрової мобільності (V2X-системи, платформи MaaS, автономні сервіси), інвестиційні механізми через формування Національного зеленого інвестиційного коридору та Українського міжнародного EV-коридору. Розроблено гібридну динамічну макроекономічну модель трансформації, яка включає п'ять взаємопов'язаних блоків, та чотири реалістичні авторські сценарії EV-проникнення. Проведено сценарне моделювання впливу трансформації на ключові макроекономічні показники. Обґрунтовано напрями стратегічного розвитку, пріоритети повоєнного відновлення, механізми адаптації до СВМ, створення Національного фонду EV-трансформації, Національної стратегії EV-трансформації до 2035 року та систему моніторингу результативності на основі композитних індексів. Центральним елементом розділу є інтегрована авторська модель напрямів стратегічного розвитку автомобільного ринку України (с. 155).

Структура дисертації повністю відповідає поставленій меті та завданням, забезпечує логічну послідовність викладу матеріалу, органічне поєднання теоретичного і прикладного аспектів дослідження та дозволяє комплексно розкрити обрану тему.

Оцінка наукової новизни положень і отриманих результатів кваліфікаційної роботи

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні макроекономічних ефектів інтенсивної електрифікації автомобільного ринку та розробці стратегічних засад його сталого розвитку в умовах воєнних шоків і європейської інтеграції України шляхом створення гібридної динамічної макроекономічної моделі, що інтегрує розширену криву рівноваги грошового ринку, архітектуру глобальних ланцюгів вартості з індексом вразливості, систему композитних індексів оцінки ризиків і регіональних диспропорцій; в поєднанні з концепціями трансформаційної конкурентної переваги та екосистемної конкуренції.

У результаті дослідження були отримані такі найважливіші наукові результати:

– вперше розроблено оригінальну гібридну динамічну макроекономічну модель трансформації автомобільного ринку, яка поєднує модифіковану криву EV-LM, інтегровану модель EV-GVC – глобальні ланцюги вартості (у контексті електромобільності) з індексом вразливості, параметри AEV, π EV, ESG-EVAF та систему композитних індексів (ERDI – індекс регіональних диспропорцій EV-трансформації, CMRI – індекс ризику доступу до критичних матеріалів, AMRIEV – індекс сукупних макроекономічних перешкод EV-трансформації), що дало можливість проводити кількісне сценарне моделювання впливу різних темпів EV-проникнення на динаміку ВВП, інфляцію, зайнятість, торговельний баланс та регіональний розвиток України з урахуванням поствоєнних шоків;

– удосконалено теоретико-методичні підходи до аналізу макроекономічних ефектів EV-трансформації шляхом модифікації класичних моделей IS-LM (введенням кривої EV-LM), AD-AS (ендогенним технологічним

зсувом), глобальних ланцюгів вартості та правила Тейлора з урахуванням специфічних для EV структурних шоків, що дало можливість більш точно моделювати двофазний характер впливу електрифікації на макроекономічну рівновагу в умовах країн з перехідною економікою;

– удосконалено методичні засади оцінки екологічних, соціальних та ESG-ефектів трансформації автомобільного ринку через розробку авторських параметрів EECF – коефіцієнт корекції зовнішніх ефектів EV, EV-LAI – параметр нетто-ефекту зайнятості та переходу робочої сили в умовах EV-трансформації, JTM – мультиплікатор справедливого переходу та SEM – мультиплікатор циркулярної економіки, що дало можливість кількісно оцінювати баланс зовнішніх ефектів, соціальних наслідків та ефективність політики справедливого переходу;

– удосконалено інструментарій стратегічного управління трансформацією автомобільного ринку шляхом створення інтегрованої концептуальної моделі шляхів сталого розвитку та системи багаторівневого моніторингу, що дало можливість сформулювати комплекс практичних рекомендацій, адаптованих до поствоєнних умов України та вимог Європейської зеленої угоди і механізму СВМ.

– набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо впливу глобалізації, конкурентних змін та економічної безпеки автомобільного ринку в умовах електрифікації та цифровізації, зокрема концепція «регульованого інноваційного руйнування» та модель економічної безпеки, що дало можливість комплексно врахувати геополітичні ризики, цифрову трансформацію та регіоналізацію глобальних ланцюгів вартості;

– набули подальшого розвитку емпіричні дослідження макроекономічних ефектів EV-трансформації в країнах з перехідною економікою через запровадження авторських композитних індексів ERDI – індекс регіональних диспропорцій EV-трансформації, CMRI – індекс ризику доступу до критичних матеріалів та AMRIEV – індекс сукупних макроекономічних перешкод EV-трансформації, що дало можливість кількісно ідентифікувати регіональні

диспропорції, ризики доступу до критичних матеріалів та системні макроекономічні перешкоди для України;

– набули подальшого розвитку обґрунтування стратегічних напрямів розвитку автомобільного ринку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції, включаючи механізми адаптації до СВМ, інвестиційні інструменти та політику справедливого переходу, що дало можливість трансформувати теоретичні та емпіричні результати в конкретні практичні рекомендації для державної політики.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

У дисертації представлено теоретико-методичні засади оцінки макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку в умовах інтенсивної електрифікації транспортних засобів та обґрунтовано стратегічні напрями забезпечення його сталого розвитку в Україні в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції. Автором розроблено комплекс науково-методичних підходів до аналізу економічних, соціальних, екологічних та інституційних наслідків електромобільної трансформації, а також запропоновано інструментарій для формування ефективної державної політики у сфері розвитку автомобільного ринку.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих у дисертації теоретичних положень, аналітичних підходів, авторських композитних індексів, гібридної макроекономічної моделі трансформації автомобільного ринку та стратегічних рекомендацій для розробки державної політики у сфері транспорту, промисловості, інноваційного розвитку та зеленої трансформації економіки. Отримані результати можуть бути використані органами державної влади, регіонального та місцевого самоврядування, підприємствами автомобільної галузі, міжнародними фінансовими організаціями та науково-освітніми установами під час формування програм модернізації транспортної інфраструктури, розвитку електромобільності, стимулювання інвестицій та інтеграції України до європейських ланцюгів створення доданої вартості.

Окремі положення дисертації використовуються у діяльності:

Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (довідка № 34/2 від 09.04.2026 р.) щодо формування аналітичних матеріалів і стратегічних підходів до розвитку транспортної інфраструктури міста, модернізації автомобільного сектору та адаптації національного ринку до сучасних глобальних тенденцій електромобільної трансформації;

Комунального підприємства «Міськавтотранс» Тернопільської міської ради (довідка № 53/1-1 від 14.04.2026 р.) щодо удосконалення підходів до управління автотранспортною діяльністю підприємства, впровадження сучасних екологічних стандартів, оптимізації експлуатаційних витрат транспортних засобів та оцінювання перспектив переходу до екологічно безпечного транспорту;

Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-31/803 від 08.04.2026 р.) при викладанні дисциплін «Міжнародна торгівля» та «Міжнародна бізнес-аналітика» щодо використання результатів дослідження глобальних ланцюгів вартості автомобільної галузі, особливостей розвитку світового ринку електромобілів, оцінювання макроекономічних наслідків електрифікації транспорту та впливу європейських регуляторних механізмів на конкурентоспроможність національної економіки;

Науково-дослідної частини Західноукраїнського національного університету (довідка № 21/32.2026 від 08.04.2026 р.) при виконанні фундаментального держбюджетного дослідження «Концепція відбудови та зеленої реконструкції України» (№ державної реєстрації 0124U000003) та держбюджетної науково-технічної (експериментальної) розробки молодих учених «Інтелектуальна система підтримки досліджень історико-архівних джерел на основі великих мовних моделей» (№ державної реєстрації 0126U002104).

Практичне значення результатів дослідження також полягає у можливості їх використання Міністерством економіки України, Міністерством розвитку громад та територій України, Міністерством інфраструктури України, Міністерством енергетики України та іншими державними установами при розробці стратегій розвитку електромобільності, формуванні механізмів

стимулювання інвестицій у зарядну інфраструктуру, удосконаленні політики декарбонізації транспортного сектору та адаптації до вимог Європейської зеленої угоди і механізму CBAM.

Розроблені у дисертації композитні індекси оцінювання ризиків і регіональних диспропорцій (ERDI, CMRI, AMRIEV), сценарії електромобільної трансформації та гібридна динамічна макроекономічна модель можуть бути використані для прогнозування впливу електрифікації автомобільного ринку на валовий внутрішній продукт, зайнятість населення, інфляційні процеси, зовнішньоторговельний баланс та регіональний розвиток України. Запропоновані механізми стратегічного управління трансформацією автомобільного ринку сприятимуть підвищенню економічної стійкості держави, розвитку інноваційного виробництва, залученню інвестицій та прискоренню інтеграції України до європейського економічного простору.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, зокрема: 6 статей у наукових фахових виданнях України, 4 публікації – у збірниках всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій. Кількість та обсяг друкованих праць дають авторові право для публічного захисту дисертації.

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі наукові результати, які викладено в дисертаційній роботі отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті ідеї та положення, що є результатом самостійного дослідження здобувача.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури і додатків. Дисертація написана діловою українською мовою з науковим стилем викладення її змісту, характеризується цілісністю, смисловою завершеністю, логічною послідовністю розглянутих питань, точністю використання спеціальної термінології, чіткістю, ясністю та об'єктивністю викладення матеріалів дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень у системі «StrikePlagiarism». За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Фаріона Дем'яна Івановича на тему: «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку» відповідає принципам академічної доброчесності.

Зауваження до роботи та її дискусійні положення

Поряд із вагомими науковими здобутками, актуальністю тематики дослідження, високим рівнем теоретичного опрацювання проблеми та належним рівнем оформлення дисертаційної роботи доцільно висловити окремі зауваження та дискусійні положення, які мають рекомендаційний характер і можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

1. Трансформація автомобільного ринку розглядається у дисертації переважно крізь призму електрифікації транспортних засобів, декарбонізації економіки та інтеграції України до європейського економічного простору (с. 13-59). Водночас доцільно було б ширше висвітлити вплив суміжних технологічних трендів, зокрема розвитку автономного транспорту, штучного інтелекту, цифрових платформ мобільності та концепції Mobility-as-a-Service (MaaS), що дозволило б комплексніше оцінити перспективи трансформації глобального автомобільного ринку та його макроекономічні наслідки.

2. При аналізі макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку України (с. 62-93) автором значну увагу приділено оцінюванню впливу електромобільності на економічне зростання, зайнятість та регіональний розвиток. Разом з тим доцільно було б детальніше розглянути чинну нормативно-правову базу України у сфері розвитку електромобільності, державного стимулювання екологічного транспорту та підтримки інвестицій у зарядну інфраструктуру, що дозволило б повніше охарактеризувати інституційні передумови трансформації автомобільного ринку.

3. У роботі запропоновано систему авторських композитних індексів для оцінювання макроекономічних ризиків, регіональних диспропорцій та перешкод

розвитку електромобільності (с. 94-108). Проте потребує більш детального обґрунтування процедура визначення вагових коефіцієнтів окремих показників та механізм їх агрегування в інтегральні індекси, що сприяло б підвищенню прозорості запропонованого методичного підходу та можливості його практичного відтворення іншими дослідниками.

4. У дисертації розроблено гібридну динамічну макроекономічну модель трансформації автомобільного ринку та здійснено сценарне прогнозування його розвитку в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції (с. 127-157). Вважаємо, що для більш глибокого розуміння запропонованого інструментарію доцільно було б ширше представити порівняння отриманих результатів із аналогічними міжнародними прогнозними моделями, що використовуються в країнах Європейського Союзу та інших провідних автомобілебудівних державах, а також детальніше обґрунтувати вибір сценарних параметрів прогнозування.

Наведені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості, актуальністю, теоретичною новизною та практичною значущістю отриманих результатів.

Загальний висновок і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Фаріона Дем'яна Івановича на тему: «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, виконаною на актуальну тему, та спрямована на вирішення важливого наукового завдання щодо розробки теоретико-методичних засад оцінки макроекономічних ефектів трансформації автомобільного ринку в умовах електрифікації транспорту, глобальних структурних змін, воєнних викликів та європейської інтеграції України.

За своїм змістом дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 – Економіка. Отримані результати та висновки характеризуються науковою новизною, мають вагомим теоретичне та практичне значення, роблять внесок у розвиток економічної теорії, макроекономічного аналізу, дослідження глобальних ланцюгів створення вартості, процесів зеленої трансформації

економіки та формування державної політики у сфері розвитку автомобільного ринку.

За науковим рівнем, ступенем обґрунтованості положень і висновків, якістю теоретичних та практичних розробок, структурою, логікою побудови дослідження та стилем викладення матеріалу дисертаційна робота на тему: «Макроекономічні ефекти трансформації автомобільного ринку» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Фаріон Дем'ян Іванович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка, в галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент:

**доктор економічних наук,
професор, професор кафедри
міжнародної економіки
Західноукраїнського
національного університету**

Віталіна КУРИЛЯК

Завіряю:
начальник загального відділу *Віталіна Куриляк*